

2022 | Απρίλιος | Φάση 3 | Διαγωνίσματα Επανάληψης

ΝΕΑ ΕΛΛΗΝΙΚΑ

ΕΠΑ.Λ.

Σάββατο 16 Απριλίου 2022 | Διάρκεια Εξέτασης: 3 ώρες

ΘΕΜΑΤΑ

Α. ΜΗ ΛΟΓΟΤΕΧΝΙΚΟ ΚΕΙΜΕΝΟ:

Εισαγωγικό σημείωμα: Η Αναστασία Χαλκιά είναι διδάκτωρ Εγκληματολογίας του Παντείου Πανεπιστημίου και πρόεδρος του Κέντρου Μελέτης του Εγκλήματος. Το κείμενο αποτελεί απόσπασμα από συνέντευξή της στο δημοσιογράφο Γιάννη Πανταζόπουλο για τη LIFO.

Έχει γίνει η καθημερινότητά μας πιο επικίνδυνη και βίαιη;

Σε μια εποχή κατά την οποία οι κοινωνικοοικονομικές αντιθέσεις έχουν διευρυνθεί και οι στατιστικές του εγκλήματος αποτυπώνουν τις καινούργιες μορφές παραβατικότητας, η διάχυση της βίας δημιουργεί απορίες ως προς την αντιμετώπισή της. Τι άλλαξε τα τελευταία χρόνια; Γιατί το τελευταίο χρονικό διάστημα παρακολουθούμε γεγονότα ακραίας βίας και ανομίας;

Γ.Π. Ποιοι παράγοντες ενισχύουν τη βία σε μια οργανωμένη κοινωνία;

Α.Χ. Η βία ως όρος είναι τόσο ευρύς όσο και οι επιμέρους εκφάνσεις της, καθώς ενυπάρχει σε πλείστα κοινωνικά πεδία, με πλείστες μορφές (ψυχολογική, σεξουαλική, κοινωνική, πολιτική, συμβολική), σε ατομικό και συλλογικό επίπεδο, και παραμένει διαχρονική και παγκόσμια. Μιλώντας συγκεκριμένα για την εγκληματική βία, αλλά ταυτόχρονα αρκετά γενικά, ώστε να μην αναφερθούμε σε επιμέρους μορφές της, θα ήθελα να επισημάνω ότι η διαδικασία κοινωνικής εκμάθησης της βίας παίζει σημαντικό ρόλο στη σταθεροποίηση, στην αναπαραγωγή της και εν προκειμένω στην αύξησή της. Ειδικότερα, η εξοικείωση από νεαρή ηλικία με τη βία, μέσω της διαδικασίας μάθησης και μίμησης, μπορεί να αυξήσει τις πιθανότητες για την εμφάνιση πρώιμης, βαριάς και επαναλαμβανόμενης εγκληματικότητας.

Γ.Π. Ποια χαρακτηριστικά συνθέτουν το νέο πρόσωπο της βίας; Τελευταία, βλέπουμε συνεχώς περιπτώσεις ακραίας βίας αλλά και ανομίας.

Α.Χ. Η πλήρης απαξίωση της ζωής είναι το νέο πρόσωπο της βίας. Είναι αυτή που έχει επιφέρει την κλιμάκωση της βίας και της έχει προσδώσει μια πολύ σημαντική ποιοτική διάσταση: πλέον κάποιος κινδυνεύει να τραυματιστεί σοβαρά ή και θανάσιμα ακόμα και για ένα ευτελές χρηματικό ποσό ή για ασήμαντη αφορμή. Δηλαδή, ένας ήσσονος βαρύτητας εγκληματικός σκοπός μπορεί να προκαλέσει άμετρες συνέπειες στο θύμα.

Γ.Π. Τι άλλαξε τα τελευταία χρόνια;

Α.Χ. Η ανάπτυξη της τεχνολογίας που, μεταξύ άλλων, έδωσε νέες δυνατότητες οργάνωσης και επικοινωνίας των εγκληματικών δικτύων μεταξύ τους και η άμεση μεταφορά τεχνογνωσίας από το ένα σημείο στο άλλο έχουν δημιουργήσει νέες ευκαιρίες για τη διάπραξη εγκλημάτων αλλά και νέες μορφές εγκληματικότητας που απαιτούν εξαιρετική εξειδίκευση και ένα πολύ καλά, συχνά διασυνοριακό και διεθνικό, οργανωμένο πλαίσιο για τη διάπραξή τους. Αυτά από τεχνικής πλευράς. Από την άλλη, οι κοινωνικοί κανόνες της ειρηνικής συνύπαρξης παραβιάζονται σε κάθε ευκαιρία και αυτή η γενικευμένη καθημερινή απαξίωση μεταφέρεται στις εγκληματικές συμπεριφορές. Ας μην ξεχνάμε ότι η βίαιη μετατόπιση της ελληνικής κοινωνίας πριν από επτά έτη επέδρασε εξίσου βίαια σε πολλά επίπεδα, όχι μόνο σε προσωπικό και επαγγελματικό αλλά στην ουσία και σε αυτό της κοινωνικής συμβίωσης, ειδικά όταν τα νόμιμα μέσα και οι ευκαιρίες εξεύρεσης ρεαλιστικών πρακτικών για την οργάνωση του βίου βρίσκονται σε ανεπάρκεια. Σε αυτό το πλαίσιο, η σημασία τήρησης των κανόνων έχει εκπέσει και οι ηθικές, συγκινησιακές, ποινικές και υλικές συνέπειες που προκύπτουν από τη μη συμμόρφωση σε κοινά αποδεκτούς κανόνες δεν είναι ικανές να συγκρατήσουν άτομα ή ευρύτερες ομάδες από το πέρασμα στην εγκληματική πράξη. [...]

www.lifo.gr, 9/11/2017

(προσαρμοσμένο απόσπασμα συνέντευξης)

ΔΡΑΣΤΗΡΙΟΤΗΤΕΣ:

1^η Δραστηριότητα

A1. Να παρουσιάσετε συνοπτικά στους συμμαθητές σας, σε μια παράγραφο 70-90 λέξεων, τις αλλαγές που έχουν συντελεστεί τα τελευταία χρόνια και έχουν επηρεάσει αρνητικά την εγκληματικότητα.

Μονάδες 9

A2. Σε καθεμία από τις προτάσεις που ακολουθούν να δώσετε τον χαρακτηρισμό «ΣΩΣΤΟ» ή «ΛΑΘΟΣ», ανάλογα με το αν αποδίδουν το νόημα του κειμένου σωστά ή όχι. Να αιτιολογήσετε την απάντησή σας με συγκεκριμένη αναφορά στο κείμενο.

α) Η μίμηση συνιστά ανασταλτικό παράγοντα για την εκδήλωση επιθετικής συμπεριφοράς.

β) Οι συνέπειες που προκαλούνται σε ένα θύμα είναι ανάλογες με τον σκοπό της εγκληματικής πράξης.

γ) Η τεχνολογική εξέλιξη συνέβαλε στην αύξηση της εγκληματικότητας.

Μονάδες 6

2^η Δραστηριότητα

A3. α) Στην τρίτη παράγραφο του κειμένου («Η πλήρης απαξίωση της ζωής ... συνέπειες στο θύμα») το αίτιο - αποτέλεσμα χρησιμοποιείται ως τρόπος ανάπτυξης. Να εντοπίσετε τα στοιχεία που πιστοποιούν τη συγκεκριμένη οργάνωση του λόγου. (Μον. 4)

β) Να εντοπίσετε στο κείμενο τρεις διαρθρωτικές λέξεις που να δηλώνουν **χρονική σειρά, αποτέλεσμα, επεξήγηση** και να τις αντικαταστήσετε με ισοδύναμες λέξεις ή φράσεις. (Μον. 3)

Μονάδες 7

2022 | Απρίλιος | Φάση 3 | Διαγωνίσματα Επανάληψης

A4. α) Να βάλετε έναν τίτλο στο κείμενο με στόχο την προσέλκυση των αναγνωστών. (Μον. 2)

β) Να εξηγήσετε τη λειτουργία των καταληκτικών ερωτημάτων που θέτει ο αρθρογράφος στην πρώτη παράγραφο του κειμένου («Σε μια εποχή κατά την οποία... γεγονότα ακραίας βίας και ανομίας;») (Μον. 3)

Μονάδες 5

A5. Να γράψετε ένα παράγωγο ουσιαστικό και ένα παράγωγο επίθετο για καθένα από τα υπογραμμισμένα ρήματα του κειμένου: **αναφερθούμε, αυξήσει, προκαλέσει.**

Μονάδες 3

3^η Δραστηριότητα

A6. Στο πλαίσιο ενός Συνεδρίου με θέμα «Βία και Εγκληματικότητα στην κοινωνία του 21^{ου} αιώνα» καλείστε, ως εκπρόσωπος των μαθητών, να κάνετε μια γραπτή εισήγηση στην οποία θα καταθέσετε τις δικές σας προτάσεις για την περιστολή της βίας στη σύγχρονη κοινωνία. (200-250 λέξεις)

Μονάδες 20

B. ΛΟΓΟΤΕΧΝΙΚΟ ΚΕΙΜΕΝΟ:

Εισαγωγικό σημείωμα: Ο Γιώργος Ρούσκας γεννήθηκε το 1962 στην Αττική. Στο συγγραφικό του έργο μεταξύ άλλων περιλαμβάνονται επτά ποιητικές συλλογές-συνθέσεις, δύο βιβλία κριτικής λογοτεχνίας, ένα θεατρικό, συμμετοχές σε συλλογικά έργα ποίησης και λογοτεχνίας και ένα ποιητικό απάνθισμα. Είναι μέλος της Εθνικής Εταιρείας Ελλήνων Λογοτεχνών. Ποιήματά του έχουν μεταφραστεί στα αγγλικά, γαλλικά, ισπανικά, γερμανικά.

2022 | Απρίλιος | Φάση 3 | Διαγωνίσματα Επανάληψης

ΓΙΩΡΓΟΣ ΡΟΥΣΚΑΣ

Εφηβεία ή εφηβία;

Κι αν με βία σπας
του βαγονιού τ' αθώο τζάμι
με τα κοινά αγαθά
στη σόλα σου γραμμένα
κι αν δεν σου καίγεται καρφί
για τις στερήσεις του λαού
που μ' αίμα το έχει πληρωμένο
ούτε για τ' ότι και 'συ
εκεί που θες
μες απ' αυτό πηγαίνεις

δεν πρόκειται στ' αλήθεια να χαρείς
ούτε ποτέ την ησυχία σου να βρεις
αν δεν αποφασίσεις
το μαύρο που εντός σου κατοικεί
το μαύρο που σε τρώει
και μ' όλα αυτά το θρέφεις
κοιτώντας το κατάματα
με τη βαριά
μια κι έξω να το σπάσεις.

Εκεί σε θέλω!

Κάπου για 'σένα υπάρχει
αυτό που σου στερήσανε:
μια αγκαλιά ανοιχτή,
χωρίς απόρριψη, χωρίς γιατί.

Δεν είσαι μόνος.
Έλα.
Μοιράσου. Δέξου.
Άνοιξε. Μίλα.

Γιώργος Ρουσκάς Με το π της ποίησης

ΔΡΑΣΤΗΡΙΟΤΗΤΕΣ:

1^η Δραστηριότητα

B1. «...δεν πρόκειται στ' αλήθεια να χαρείς / ούτε ποτέ την ησυχία σου να βρεις...». Ποια στάση ζωής των νέων οδηγεί σε αυτή την κατάσταση που περιγράφουν οι παραπάνω στίχοι και υπό ποια προϋπόθεση μπορεί να αποτραπεί σύμφωνα με το ποιητικό υποκείμενο; Να απαντήσετε σε μια παράγραφο 50-60 λέξεων λαμβάνοντας υπόψη τις δύο πρώτες strofές.

Μονάδες 15

2^η Δραστηριότητα

B2. «Κάπου για / σένα υπάρχει / αυτό που σου στερήσανε: / μια αγκαλιά ανοιχτή, / χωρίς απόρριψη, / χωρίς γιατί.». Στην προτελευταία stroφή συνυπάρχουν διαφορετικά σχήματα λόγου. Να αναγνωρίσετε (μον. 1) και να εξηγήσετε τη λειτουργία ενός εξ αυτών (μον. 4).

Μονάδες 5

B3. Στην τελευταία stroφή ο ποιητής επιλέγει ως εκφραστικά μέσα την προστακτική έγκλιση και το β' ρηματικό πρόσωπο. Τι επιτυγχάνει με την παράλληλη χρήση τους;

Μονάδες 4

B4. Το ποίημα κατατάσσεται στη μοντέρνα ποίηση. Να εντοπίσετε και να σχολιάσετε τρία χαρακτηριστικά περιεχομένου που αποδεικνύουν τη νεωτερική γραφή του.

Μονάδες 6

3^η Δραστηριότητα

B5. Διαβάζοντας το παραπάνω ποίημα τυχαία στο διαδίκτυο αποφασίζετε να αποστείλετε ένα γράμμα σε φιλικό σας πρόσωπο αναφερόμενος/η σε όσα κρατούν εσάς τους εφήβους ανελεύθερους και τα οποία πρέπει να αποτινάξετε, για να απεμπλακείτε από ένστικτα υποδεέστερα, όπως αυτό της βίας. (100-150 λέξεις)

Μονάδες 20

Καλή επιτυχία!